

KONZERVATÍV ALAPOK

Magyar politikai enciklopédia. Főszerkesztő PÁSZTOR Péter, Mathias Corvinus Collegium – Tihanyi Alapítvány, Budapest, 2019, 628 oldal, 7500 Ft

Már-már közhelyes megállapításnak tűnik, ám nem lehet elégszer elmondani, hogy bár Magyarországon a konzervatív politika – jelen állás szerint – győzelmet győzelemre halmoz, a konzervatív világnézet, szellemiség és kultúra továbbra is megvívandó csaták sora előtt áll. Logikus lenne a kérdés: miért egy enciklopédia elkészítése volt az egyik legfontosabb feladat, amelyet a konzervatív értelmiségnek el kellett végeznie? A válasz a fogalmak tisztázásában, a közös kifejezési alapok lefektetésében rejlik, amelyek elősegítik az értékalapú belső diskurzust. Szükség volt egy átfogó s nem csak lexikális tudást nyújtó, de elvi fundamentumokat is kínáló enciklopédia megírására, amellyel a szerzőgárda öt éves egyeztetést és munkát követően ajándékozta meg a magyar közéletet.

A konzervatív szemléletű politikai lexikont a Mathias Corvinus Collegium adta ki a Polgári Magyarorszáért Alapítvány és a Barankovics Alapítvány támogatásával. Főszerkesztője Pásztor Péter, a szerkesztőbizottság további tagjai: Egedy Gergely, Filep Tamás Gusztáv, Karácsony András, Király Miklós, Mezei Balázs és Pesti Sándor. Közel 650 oldalon 700 szócikk szerepel, ami csupán a konzervatív ember számára csak ritkán mércét jelentő számok bőségének terén is lenyűgöző. A könyv előszavát író neves brit filozófus, Roger Scruton arra hívja fel a figyelmet, hogy ugyan a marxizmus nézetei évtizedekkel ezelőtt összedőltek, szóhasználatát – mint egyfajta mérget – hátrahagyta, és nem engedi ki markából politikai közbeszédünket. Scruton szerint ezért szükséges egy hagyományos értékeken nyugvó fogalomtár lefektetése. A kötet ajánlóját Orbán Viktor magyar miniszterelnök írta. Mint fogalmaz, a magyar politikai küzdőtér egyben nyelvpolitikai harc színtere is, ahol a diktatúra orwelli újbeszéljét a globalizmust kiszolgáló balliberális oldal politikai korrektségének súlya váltotta fel. Ezért,

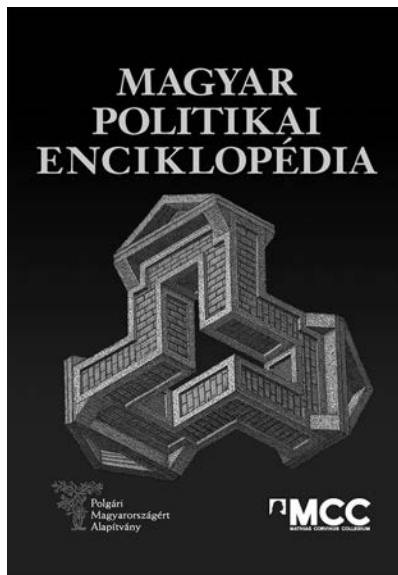
Scrutonnal egyetértve, méltatja a konzervatív politikai szótár létrejöttét.

Mint Orbán írja: „a jó hír az, hogy a szerzők most egy olyan intellektuális teljesítményt tesznek le az asztalra, amely a jobbközép, polgári, nemzeti, keresztény értékrendszer alapján fogalmazza meg a közéletben gyakran használatos tartalmakat. A rossz hír az, hogy ettől kezdve nem mentegethetjük szerény teljesítményünket azzal, hogy nincs ilyen, hiszen itt van.”

Ha pedig itt van, érdemes felalaponni az enciklopédiát a konzervativizmus és napjaink közéletének néhány alapvető fogalmánál. Isten fogalmának tömör összefoglalására – micsoda feladat! – Mezei Balázs vállalkozott: „Abszolút (végtelen, szabad, mindenható és mindentudó) szellemi lény; létrehozta, fenntartja és beteljesíti a mindenséget; a vele való örök szeretetközösségre megteremtette az embert”. Haza: „Adott közösség létezésének területe és a hozzá társított képzetek együttese” (K. Lengyel Zsolt). Család: „Az emberi társadalom alapegysége” (szerkesztőbizottság). Konzervativizmus: „Magyarországon, mint másutt is, a hagyományos

világkép és az ehhez kapcsolódó társadalmi, kulturális rend felszámolására irányuló mozgalmakkal szemben, azaz reakcióként, a »régii világot« megőrizni akaró törekvés” (Békés Márton).

Az alapfogalmak mellett hasznos dolog korunk egyes nagy kérdéseinek kifejezését megtekinteni. Scruton antikapitalizmust bíráló sorainak tükrében érdekfeszítő, hogy a kapitalizmus fogalma igencsak távolságtartóan került definiálásra: „Leszámitva a szélsőséges parancsgazdaságokat, szinte ahány ország, annyiféle intézményi, jogi, társadalmi kontextusa van a kapitalizmusnak, azaz maga a terminus sem elméletileg, sem gyakorlatilag nem látszik használhatónak” (Balázs Zoltán). A populizmust igen helyesen csupán „népcentrikusság-

ként” mutatja be Bartha Ákos. Orbán Balázs részletes és ugyanakkor lényegi leírását adta a migrációs kérdésnek. Az általa jegyzett „bevándorlási válság” a kifejezés gyökereihez nyúl: ez „emberek meghatározott földrajzi területre történő magas intenzitású, nagy tömegű, kontrollálatlan – úgynevezett irreguláris migrációs mozgással bekövetkező – beáramlása”. A bejegyzés tisztázza, hogy a bevándorlás nem előnyös „sem a kibocsátó ország, sem a tranzitország, sem a célország, sem a migrációs mozgást végző személy számára”. A fontos információkat – és reális helyzetértékelést – adó szócikk szerint „az elkövetkező évtizedekben a kényszer hatására szülőhelyüket elhagyók számában vélhetően további jelentős növekedés várható”.

Hasonlóan fontos – és a jobboldalon megosztó – kérdés a környezetvédelem. Az ökológiailag tudatos gondolkodást valamifajta baloldali elhajlásként kezelő konzervatívok kétségkívül érdekesítőnek fogják találni az erről szóló szócikket (Békés Márton). Ez a konzervatív politikai szótár szerint „gondolkodásmód és cselekvés, amelynek célja a természet védelmezése, megóvása és a megújulásában való emberi segédkezés. Éppen emiatt pontosabb természetvédelemről beszélni, amely arra is utal, hogy nem csupán az ember érdekében álló környezeti körülmények védelméről van szó.” A szócikk tudatosan bemutatja a „konzervatív ökológia” történelmi alapjait is.

Szintúgy megosztó lehet a „liberalizmus” kifejezés használata, amelyet Mándi Tibor mutat be. Különösen lényeges, hogy a bejegyzés nem tesz egyenlőséget a klasszikus liberalizmus és a modern baloldaliság között: „Napjainkban a liberalizmus gyakran mint

annak baloldali, egyenlősítő, racionalista változata jelenik meg, amelynek a klasszikus liberalizmus elveitől sok esetben elszakadó emancipatórikus törekvései a társadalmi és életmódbeli kisebbségek hangsúlyozott képviselőjében, a faji és a nemi alapú pozitív diszkrimináció szorgalmazásában, a multikulturalizmus elvének érvényesítésében és a különféle társadalmi érzékenységeket fokozottan figyelembe vevő, »politikailag korrekt« beszédmód kikényszerítésében öltenek testet”. Fontos töréspontra utal a szócikk-szerző, mikor hangsúlyozza, kérdéses, hogy „ezek a törekvések mennyiben egyeztethetők össze a liberalizmus lelkiismereti, gondolat- és szólásszabadságot, törvény előtti egyenlőséget, az állami beavatkozás tilalmát és a magánszféra tiszteletben tartását hangsúlyozó klasszikus alapelveivel – amelyek mindmáig a nyugati típusú társadalmi-politikai berendezkedés alapját képezik”.

Összességében egy **minden magyar konzervatív számára alaplíniaként szolgáló, a magyar konzervatívizmust a nyugati sémák majmolásától elszakító, azt saját egyediségében és különlegességében bemutató munka** született. Bizonyos esetekben ugyan nem ártott volna képzetesebb szerzőkkel elkészíttetni a szócikkeket – példának okáért a „holokauszt” szócikk azt állítja, hogy csak Románia pusztította német részvétel nélkül zsidóságát, megfélemlítve Ante Pavelić Horvátországáról –, ám mindez csupán az egyszerű történetírő szeméretét szűrhatja. Az enciklopédia léte azonban nem a hátra dőlésre, hanem éppen az ingujj-feltűrésre kell, hogy ösztönözze az értékőrző értelmiségit. Ahogyan Orbán Viktor is biztat a kötet előszójában: a munkának nincs vége!

VESZPRÉMY LÁSZLÓ BERNÁT